

forms of musical education. The author considers external and internal factors that affect the educational activities of students. It is revealed that formation of the educational culture of students of musical and pedagogical education institutions is based on the methodological system of projected education.

It is noted that in the system of musical-pedagogical education, these theoretical aspects become universal. They combine informational, educational, research, and praxeological functions, which allow organizing vocational training of future music teachers in such a way that the prolonged formation of their artistic experience becomes a catalyst for the quality of education in a higher education institution.

Key words: *artistic education, teacher-musician, performing-educational activity, professional training.*

УДК 811.111'276.6:004.738.5

Наталія Шандра

Львівський національний
університет імені Івана Франка

ORCID ID 0000-0003-1321-4828

DOI 10.24139/2312-5993/2018.10/260-272

ЕТАПИ І ВПРАВИ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ АНГЛОМОВНОЇ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У ПРОФЕСІЙНО ОРІЄНТОВАНОМУ ПИСЕМНОМУ СПІЛКУВАННІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Уточнено сутність і структуру англomовної лексичної компетентності в професійно орієнтованому писемному спілкуванні майбутніх фахівців з інформаційних технологій. Обґрунтовано й визначено основні етапи формування цієї компетентності: рецептивний, рецептивно-репродуктивний та продуктивний. Представлено відповідну підсистему вправ, яку складають три групи (на ознайомлення з навчальним матеріалом; на рецепціювання та репродукування навчального матеріалу; на продукування власних писемних продуктів) і шість підгруп вправ. Запропоновано алгоритм колективної підготовки власного писемного продукту із застосуванням методів вирішення проблем та сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.

Ключові слова: *англomовна лексична компетентність, професійно орієнтоване писемне спілкування, майбутні фахівці з інформаційних технологій, етапи, підсистема вправ.*

Постановка проблеми. Однією з вимог ринку праці до фахівців з інформаційних технологій є вільне володіння англійською мовою, зокрема – англійською мовою професійного спрямування. Професійні обов'язки фахівців з інформаційних технологій включають писемну переписку з замовниками, постачальниками, колегами та керівним персоналом. Специфіка роботи фахівців з інформаційних технологій передбачає ведення значної кількості такої переписки англійською мовою. Таким чином, англomовному писемному спілкуванню відводиться особлива роль. У цьому контексті суттєво зростають вимоги до іншомовної підготовки майбутніх фахівців з інформаційних технологій у закладах вищої освіти, зокрема на

перший план виходить сформованість у майбутніх фахівців з інформаційних технологій англомовної лексичної компетентності у професійно орієнтованому писемному спілкуванні.

Аналіз актуальних досліджень. Проблему формування іншомовної комунікативної компетентності досліджували О. Бігич, Н. Бориско, І. Зимня, І. Задорожна, С. Ніколаєва, М. Свейн, Д. Хаймста ін. Аспекти формування іншомовної лексичної компетентності стали предметом наукових розвідок таких дослідників, як А. Котловський, Р. Мартинова, Р. Мільруд, С. Ніколаєва, О. Петрашук, Г. Рогова, Ю. Семенчук, Н. Скляренко, С. Смоліна, В. Терещук та ін. Теоретико-методологічні основи навчання іноземних мов для спеціальних цілей досліджували О. Биконя, Т. Дадлі-Еванс, З. Корнева, Н. Микитенко, М. Сейнт Джон, І. Семеряк, О. Тарнапольський, А. Уотерс, Т. Хатчинсон та ін. Особливості спілкування засобами сучасних інформаційно-комунікаційних технологій вивчали М. Кастельс, Д. Моурсунд, В. Ромашенко, Ф. Смирнов та ін.

Незважаючи на різноаспектність висвітлення окресленої проблеми в наукових розвідках названих дослідників, нерозробленим залишається питання обґрунтування етапів та розроблення підсистеми вправ для формування англомовної лексичної компетентності у професійно орієнтованому писемному спілкуванні майбутніх фахівців з інформаційних технологій.

Мета статті – обґрунтувати етапи та розробити вправи для формування англомовної лексичної компетентності у професійно орієнтованому писемному спілкуванні майбутніх фахівців з інформаційних технологій.

Відповідно до мети визначено **завдання**:

- 1) уточнити сутність і структуру англомовної лексичної компетентності у професійно орієнтованому писемному спілкуванні майбутніх фахівців з інформаційних технологій;
- 2) обґрунтувати етапи формування англомовної лексичної компетентності у професійно орієнтованому писемному спілкуванні майбутніх фахівців з інформаційних технологій;
- 3) розробити підсистему вправ для формування англомовної лексичної компетентності у професійно орієнтованому писемному спілкуванні майбутніх фахівців з інформаційних технологій.

Методи дослідження: аналіз, синтез і абстрагування положень наукових розвідок з метою визначення й обґрунтування етапів формування англомовної лексичної компетентності у професійно орієнтованому писемному спілкуванні майбутніх фахівців з інформаційних технологій, систематизація і класифікація – з метою розроблення підсистеми вправ для формування англомовної лексичної компетентності у професійно

орієнтованому писемному спілкуванні майбутніх фахівців з інформаційних технологій, узагальнення – для формулювання висновків.

Виклад основного матеріалу. Ефективність писемної професійно орієнтованої комунікації майбутніх фахівців з інформаційних технологій (ІТ-фахівців) безпосередньо залежить від рівня сформованості в них англомовної лексичної компетентності (АЛК) у професійно орієнтованому писемному спілкуванні, полягає в релевантності лексичного оформлення писемних текстів, обґрунтованого визначення етапів формування АЛК у професійно орієнтованому писемному спілкуванні майбутніх ІТ-фахівців і коректного розроблення вправ для формування АЛК у професійно орієнтованому писемному спілкуванні майбутніх ІТ-фахівців.

З метою обґрунтування етапів формування АЛК у професійно орієнтованому писемному спілкуванні майбутніх ІТ-фахівців доцільно проаналізувати сутність і структуру цієї компетентності.

На основі аналізу наукових розвідок Н. Жовтюк (Жовтюк, 2015), І. Задорожної (Задорожна, 2011, с. 258-272, 284-304), Н. Микитенко (Микитенко, 2011, с. 51); А. Посохової (Посохова, 2010), Ю. Семенчука (Семенчук, 2007); О. Тарнопольського (Тарнопольський, 2004); В. Терещук (Терещук, 2014), визначено сутність і структуру АЛК у професійно орієнтованому писемному спілкуванні майбутніх ІТ-фахівців. Так, англомовну лексичну компетентність у професійно орієнтованому писемному спілкуванні майбутніх ІТ-фахівців трактуємо як інтегровану якість цих фахівців, яка дозволяє їм застосовувати комплекс знань, навичок та здатностей використовувати словниковий запас англійської мови в письмовій формі у процесі створення продуктів писемної діяльності відповідно до комунікативного завдання в ситуаціях професійно орієнтованого писемного спілкування у сфері інформаційних технологій.

Структуру АЛК у професійно орієнтованому писемному спілкуванні майбутніх ІТ-фахівців складають: лексичні знання, лексичні навички (рецептивні та продуктивні), лексична усвідомленість, декларативні і процедурні знання письма, навички письма, уміння в письмі, компенсаторні вміння.

У процесі обґрунтування етапів формування АЛК у професійно орієнтованому писемному спілкуванні майбутніх ІТ-фахівців необхідно брати до уваги й особливості англомовного професійно орієнтованого писемного спілкування ІТ-фахівців, яке реалізується у формі електронної переписки і в загальних рисах відображає правила епістолярного жанру, тобто характеризується домінуванням прагматичної установки – усвідомленим комунікативним наміром адресата здійснити відповідний вплив на адресанта (Бугайчук). До основних жанрів, що домінують у професійно орієнтованому писемному спілкуванні ІТ-фахівців, визначених на основі аналізу матеріалів переписки, наданих працівниками провідних

українських ІТ-компаній, довідково-інформаційних матеріалів сайтів провідних українських ІТ-компаній та мережі Інтернет, належать: приватні та ділові електронні листи, чати, форуми, дописи на електронних дошках оголошень, мемо, звіти.

Етапи формування АЛК у професійно орієнтованому писемному спілкуванні майбутніх ІТ-фахівців визначено на основі аналізу досліджень Н. Скляренко (Скляренко, 2012), О. Бігич, Н. Бориско, Г. Борецької (Ніколаєва та ін., с. 401). Так, Н. Скляренко наголошує, що етапи формування іншомовної компетентності в письмі безпосередньо пов'язані із завданнями навчання письму. У свою чергу, завдання формування іншомовної компетентності в письмі відображають необхідність поетапного формування кожного компоненту структури цієї компетентності (Скляренко, с. 15-16). Отже, завданнями формування АЛК у професійно орієнтованому писемному спілкуванні майбутніх ІТ-фахівців, що формулюються з урахуванням сутності, структури АЛК у професійно орієнтованому писемному спілкуванні майбутніх ІТ-фахівців, а також особливостей професійно-орієнтованого писемного спілкування ІТ-фахівців, на основі яких визначатимемо основні етапи формування АЛК у професійно орієнтованому писемному спілкуванні майбутніх ІТ-фахівців, є: 1) ознайомлення студентів із писемною формою слова; семантикою слів; особливостями вживання антонімів, синонімів, омонімів, паронімів, стилістичною і соціокультурною забарвленістю; синтаксичною й лексичною сполучуваністю; правилами словотвору; типами словників; структурою слів, текстами-зразками різних жанрів професійно орієнтованого писемного спілкування майбутніх ІТ-фахівців; 2) формування у студентів рецептивних та продуктивних лексичних навичок, створення студентами власної системи лексичних знань і усвідомлення процесу формування своєї лексичної компетентності; формування навичок свідомого реєстрування, розпізнавання і вживання лексичних одиниць, розуміння особливостей їх функціонування; аналіз лексичної сторони власного мовлення, що виникає на основі образно-чуттєвого уявлення про предмет, дію, стан, поняття, ситуацію повсякденного чи професійно орієнтованого спілкування); формування у студентів знань правил орфографії і синтаксису, граматичних структур, засобів мовленнєвого зв'язку, стилістичних особливостей текстів різних жанрів і типів, соціокультурних особливостей професійного спілкування ІТ-фахівців, компенсаторних стратегій, знань стандартів написання текстів різних жанрів і типів, притаманних професійному дискурсу ІТ-фахівців, планування, організації та написання власних висловлювань, використання компенсаторних стратегій, формування графічних, орфографічних, граматичних навичок письма, навичок вживання засобів міжфразового зв'язку; 3) формування й розвиток умінь у письмі, зокрема вмінь формулювання й оформлення власних висловлювань, забезпечення їх цілісності, зв'язності, завершеності, адресованості і

відповідності характеристикам професійного дискурсу ІТ-фахівців; умінь забезпечення відповідності стилю і жанру; умінь забезпечення композиційної правильності структури тексту; розвиток компенсаторних умінь передавання інформації в умовах дефіциту мовних засобів із використанням прийомів перефразування, формулювання складних висловлювань за допомогою простіших мовних засобів.

Таким чином, процес формування АЛК у професійно орієнтованому писемному спілкуванні майбутніх ІТ-фахівців відбувається впродовж трьох основних етапів: 1) рецептивного, на якому реалізується перше завдання процесу формування АЛК у професійно орієнтованому писемному спілкуванні майбутніх ІТ-фахівців; 2) рецептивно-репродуктивного, на якому реалізується друге завдання процесу формування АЛК у професійно орієнтованому писемному спілкуванні майбутніх ІТ-фахівців; 3) продуктивного, на якому реалізується третє завдання процесу формування АЛК у професійно орієнтованому писемному спілкуванні майбутніх ІТ-фахівців.

Указані етапи характеризуються тісним зв'язком мовного (лексичного) та мовленнєвого (писемного) аспектів АЛК у професійно орієнтованому писемному спілкуванні майбутніх ІТ-фахівців.

Відповідно до визначених етапів, на основі досліджень О. Бігич, Н. Бориско, Г. Борецької (Ніколаєва та ін., с. 401-414) , О. Кіршової (Кіршова, 2014), І. Чорної (Чорна, 2017), розроблено підсистему вправ для формування АЛК у професійно орієнтованому писемному спілкуванні майбутніх ІТ-фахівців. Згадану підсистему утворюють три групи та шість підгруп вправ (рис. 1).

У всіх представлених групах превалюють вправи таких типів: рецептивні, репродуктивні умовно-комунікативні, продуктивні умовно-комунікативні, продуктивні комунікативні. Усі вправи розробленої підсистеми враховують домінуючі комунікативні ситуації професійно орієнтованого писемного спілкування ІТ-фахівців (визначені на основі аналізу професійних обов'язків, функцій і ролей цих фахівців), до яких належать: переписка з клієнтами, переписка з постачальниками, переписка з колегами і переписка з керівниками, звітування про проведену роботу.

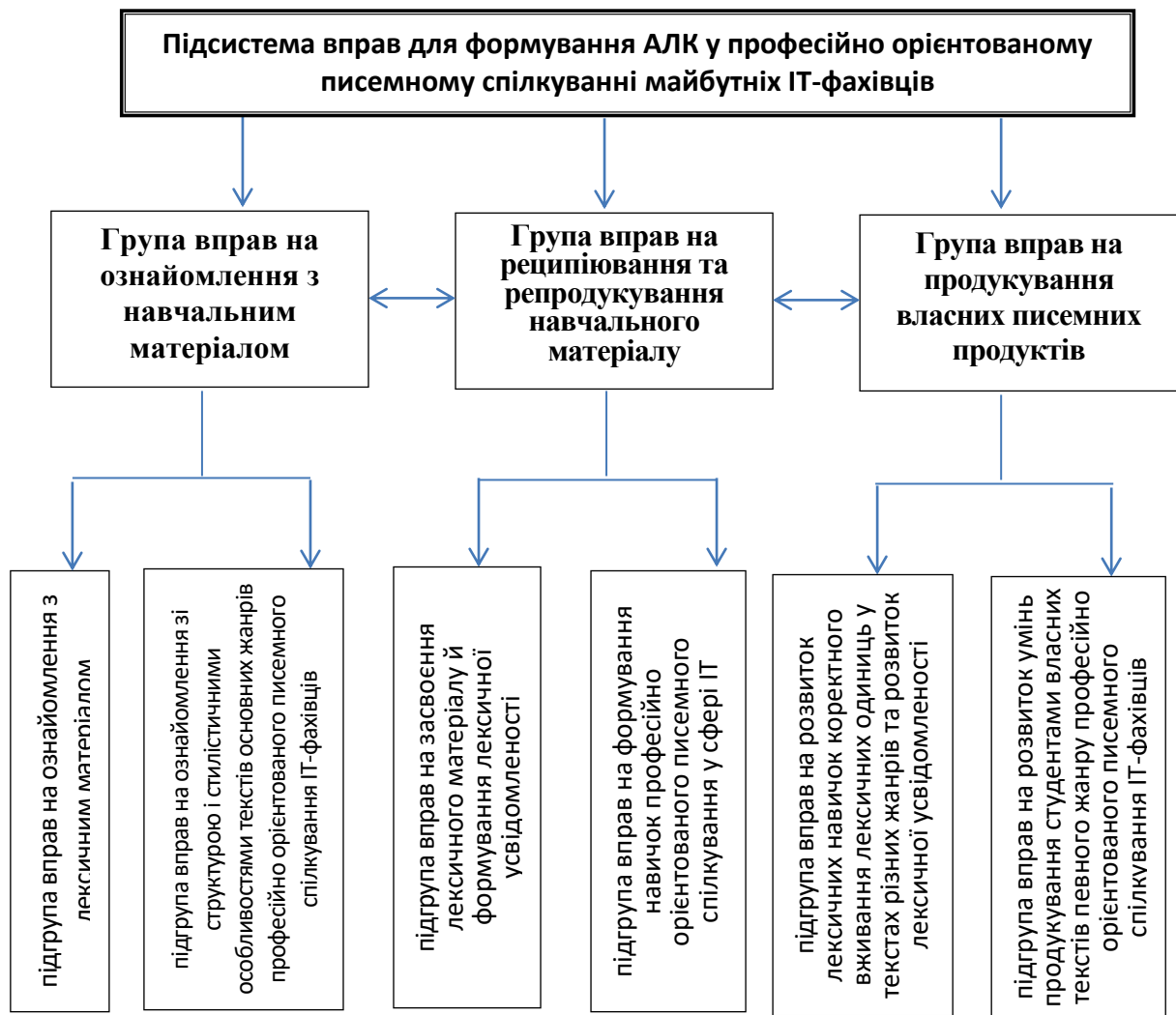

Рис. 1. Підсистема вправ для формування АЛК у професійно орієнтованому писемному спілкуванні майбутніх ІТ-фахівців

Наведемо приклади вправ для формування АЛК у професійно орієнтованому писемному спілкуванні майбутніх ІТ-фахівців.

Прикладом першої групи вправ підгрупи на ознайомлення з лексичним матеріалом може бути вправа 1.

Вправа 1. Інструкція. Match the words in the left column with their definitions in the right column.

automation	networking or computing infrastructure with an access to data centers, information technology and software applications
cloud	A set period during which product development has to be completed and made ready for review
sprint	the use of instructions to create a repeated process in IT deployment
backlog	an ordered list of everything that is known to be needed in the IT product

Прикладом другої групи вправ підгрупи на формування навичок професійно орієнтованого писемного спілкування у сфері ІТ може бути вправа на засвоєння студентами лексичних одиниць, що широко застосовуються у професійно орієнтованому писемному спілкуванні ІТ-фахівців. Студенти заповнюють пропуски в основних компонентах композиційно-структурної організації текстів відповідними лексичними одиницями. Виконання такого виду вправ полегшує засвоєння студентами композиційної побудови, структури тексту.

Вправа 2. Інструкція. *Insert the following words in the gaps in the informal e-mail presenting the professional problem situation.*

endpoints core commitments

tool functionality dependency

Hello Roger,

I would like to discuss the delays/risk and agree on adjustments of (1) ... to inform the management. Revive Matching debug app is the main task and (2)... for rest of tasks in this story. Eterman has managed to up the app but there are errors related to (3) ... – fetch matches from avroDB/S3 and use PHP (4).... Original estimation was 2d, but 3d is spent and I suppose that additional 2-3 days will be required to pass that (5) ... to QA. So we have delay/risk for that story.

Наступний приклад вправи має на меті засвоєння студентами лексичних одиниць, що часто вживаються в семі-формальному й формальному професійно орієнтованому писемному спілкуванні ІТ-фахівців.

Вправа 3. Інструкція. Read the letter below and decide which answer A, B, C or D best fits each space.

Hi everyone,

In recent sprints, production duty invested a lot of effort on PRTG to adjust sensor's (1) ...., settings, thresholds and groups.

Each band has a dedicate PRTG alerts slack room, the convention is alerts_<band name>. Every time a sensor is firing it will send a message to that slack room.

You need to be on that slack room and quickly respond by following the below steps:

1. check the issue

2. fix the issue / (2) .... the threshold or acknowledge with a proper message to a limited time.

3. update the status (what action was taken) in slack room.

Don't wait for someone else to ask you to check what's going on, be proactive and provide maximum (3) .... There are many sensors which are continuously firing, needless to say – this is not the proper way to work with an alerting (4) ...

Each band should work on its sensors and fix them, bring the system to a (5) ... state so we can actually see when things go bad and respond fast.

Doing so is critical as in our working (6) .... there are so many frequent changes to production, which are impossible to catch in (7) ... without compromising velocity.

Thanks

1.	A	notifications	B	features	C	signs	D	ends
2.	A	repair	B	adjust	C	tune	D	conform
3.	A	agility	B	ability	C	visibility	D	tranquility
4.	A	sprint	B	platform	C	field	D	system
5.	A	working	B	going	C	moving	D	feeding
6.	A	state	B	environment	C	venue	D	domain
7.	A	ahead	B	abreast	C	advance	D	amid

Прикладом третьої групи вправ підгрупи на розвиток умінь продукування студентами власних текстів певного жанру професійно орієнтованого писемного спілкування ІТ-фахівців може бути вправа 4.

Вправа 4. Інструкція. *Your company is looking for IT company which conducts Devops performing tests. Your network infra is experiencing problems to connecting to DBs. Work in the group of three. Each of you should choose and write the draft of one of the paragraphs of the letter of enquiry to one of the leading US companies based in Ukraine. Working in the group of three, combine all paragraphs together, add opening and conclusion, then upload your cooperative piece of writing in the group chat for cross-check.*

Opening:

Paragraph1: greeting; point out how you heard about the company.

Main body

Paragraph 2: give information about your company and state your current problem.

Paragraph 3: ask about terms, commitments, deadline and methods of payments

Conclusion

Значну роль у забезпеченні ефективності формування АЛК у професійно орієнтованому писемному спілкуванні майбутніх ІТ-фахівців відіграє алгоритм колективної підготовки писемного продукту із застосуванням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій та методів вирішення проблем.

В основі алгоритму колективної підготовки писемного продукту лежить практика колективного написання студентами чернеток та індивідуального написання фінальних варіантів власних текстів, зокрема послідовне відпрацювання студентами відповідних прийомів на всіх обґрунтованих вище етапах формування АЛК у професійно орієнтованому писемному спілкуванні майбутніх ІТ-фахівців із використанням методів вирішення

проблем під час роботи в аудиторії під керівництвом викладача, а також під час самостійної позааудиторної роботи.

Так, на рецептивному етапі формування АЛК у професійно орієнтованому писемному спілкуванні майбутніх ІТ-фахівців відбувається ознайомлення студентів із текстами – еталонними зразками певного жанру професійно орієнтованого англомовного писемного спілкування ІТ-фахівців, а також відповідними лексичними, у т.ч. термінологічними одиницями. На рецептивно-репродуктивному етапі формування АЛК у професійно орієнтованому писемному спілкуванні майбутніх ІТ-фахівців застосовується метод мозкового штурму та відпрацьовується колективна організація і структурування власних висловлювань у малих групах (3–4 студентів).

На продуктивному етапі формування АЛК у професійно орієнтованому писемному спілкуванні майбутніх ІТ-фахівців відбувається створення студентами чорнового варіанту тексту в малій групі з використанням прийому колективного письма, який передбачає, що кожен студент, працюючи в мікрогрупі, відповідає за написання певної частини тексту спільного письмового завдання в межах комунікативних ситуацій професійно орієнтованого писемного спілкування ІТ-фахівців. Потім усі учасники групи беруть участь у колективному компонуванні створеного тексту. З метою економії аудиторного навчального часу, який є надто обмеженим щодо вивчення іноземної мови студентами нефілологічних спеціальностей, таке спільне завдання виконується в межах самостійної роботи студентів у дистанційному режимі з використанням комп'ютерних та Інтернет технологій (зокрема онлайн-чатів, блогів, форумів, соціальних мереж, соціальних освітніх платформ).

Критичний аналіз чорнового варіанту писемного продукту студенти здійснюють спершу самостійно, у межах малої групи, послуговуючись списком запропонованих викладачем критеріїв оцінювання. Згодом відбувається обмін і критичний аналіз чорнових варіантів писемних продуктів студентів між малими групами. У процесі колективної взаємоперевірки студенти вичитують, аналізують та критикують роботу студентів іншої групи, послуговуючись тим самим списком критеріїв, що в даному випадку слугуватиме списком критеріїв для взаємооцінювання колективних писемних продуктів студентів.

Далі на продуктивному етапі формування АЛК у професійно орієнтованому писемному спілкуванні майбутніх ІТ-фахівців, після попереднього самооцінювання та взаємооцінювання колективних писемних продуктів, має місце індивідуальне написання фінальних варіантів власного тексту, що відповідає тому самому комунікативному завданню. З урахуванням критичних зауважень, володіючи комплексом сформованих знань, умінь і навичок, студенти самостійно створюють фінальні варіанти власних писемних продуктів, остаточне оцінювання яких здійснює викладач.

Використання технічних засобів (комп'ютерів) та інформаційно-комунікаційних технологій (онлайн-чатів, форумів, електронного листування, сайтів, блогів, соціальних мереж) дозволяє реалізувати в навчальному процесі принцип занурення в комунікативні ситуації професійно орієнтованого писемного спілкування.

Окрім мозкового штурму, до методів вирішення проблем, які довели свою ефективність у процесі формування АЛК у професійно орієнтованому писемному спілкуванні майбутніх ІТ-фахівців, а також сприяють зануренню студентів у комунікативні ситуації професійно орієнтованого писемного спілкування, належать: аналогія, «розподіл і перемога», тестування гіпотез, аналіз засобів, доведення, аналіз причини проблеми, «спроба і невдача» (Sternberg).

На основі здійсненого аналізу можемо зробити **висновки**.

АЛК у професійно орієнтованому писемному спілкуванні майбутніх ІТ-фахівців є їх інтегрованою якістю, яка забезпечує застосування комплексу знань, навичок та здатностей використовувати словниковий запас англійської мови в письмовій формі у процесі створення продуктів писемної діяльності в комунікативних ситуаціях професійно орієнтованого писемного спілкування. Структуру АЛК у професійно орієнтованому писемному спілкуванні майбутніх ІТ-фахівців формують: лексичні знання, лексичні навички, лексична усвідомленість, знання письма, навички письма, вміння в письмі, компенсаторні вміння.

Основними етапами формування АЛК у професійно орієнтованому писемному спілкуванні майбутніх ІТ-фахівців, визначеними на основі досліджень О. Бігич, Н. Бориско, Г. Борецької, Н. Скляренко відповідно до завдань цього процесу, є: рецептивний, рецептивно-репродуктивний та продуктивний.

АЛК у професійно орієнтованому писемному спілкуванні поетапно формується в майбутніх ІТ-фахівців у процесі виконання ними комплексів вправ із розробленої відповідної підсистеми вправ, яку складають три групи (на ознайомлення з начальним матеріалом; на рецепціювання та репродукування навчального матеріалу; на продукування власних писемних продуктів) і шість підгруп вправ (на ознайомлення з лексичним матеріалом; на ознайомлення зі структурою і стилістичними особливостями текстів основних жанрів професійно орієнтованого писемного спілкування ІТ-фахівців; на засвоєння лексичного матеріалу й формування лексичної усвідомленості; на формування навичок професійно орієнтованого писемного спілкування у сфері ІТ; на розвиток лексичних навичок коректного вживання лексичних одиниць у текстах різних жанрів та розвиток лексичної усвідомленості; на розвиток умінь продукування студентами власних текстів певного жанру професійно орієнтованого писемного спілкування ІТ-фахівців). Підвищити ефективність застосування підсистеми вправ для формування АЛК у

професійно орієнтованому писемному спілкуванні майбутніх ІТ-фахівців дозволяє запропонований алгоритм колективної підготовки власного писемного продукту із застосуванням методів вирішення проблем та сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.

Перспективи подальших наукових розвідок. Проведене дослідження не вичерпує всіх аспектів порушеної наукової проблеми. Зміст формування АЛК у професійно орієнтованому усному спілкуванні майбутніх ІТ-фахівців може бути предметом подальших наукових розвідок у цьому напрямі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бігич, О. Б. (2000) *Вправи з навчання техніки читання та письма англійською мовою на початковому ступені*. Київ: Ленвіт (Bihych, O. B. (2000). *Exercises in reading and writing of the English language for beginners*. Kyiv: Lenvit).
2. Бугайчук, К. Л. *Електронний підручник: поняття, структура, вимоги*. Режим доступу: <http://www.journal.iitta.gov.ua> (Buhaichuk, K. L. *On-line coursebook: concept, structure, requirements*. Retrieved from: <http://www.journal.iitta.gov.ua>).
3. Жовтюк, Н. П. (2015). *Методика формування у майбутніх учителів лексичної компетентності у процесі навчання англійської мови після німецької* (дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02). Тернопіль (Zhovtiuk, N. P. *Methodology of future teachers' lexical competence forming in teaching English after German* (PhD thesis). Ternopil).
4. Задорожна, І. П. (2011). *Організація самостійної роботи майбутніх учителів англійської мови з практичної мовної підготовки*. Тернопіль: ТНПУ (Zadorozhna, I. P. (2011). *Organization of future English language teachers' independent work on practical language training*. Ternopil: TNPU).
5. Кіршова, О. В. (2014). Формування мовленнєвої компетенції в письмі студентів спеціальності «німецька філологія». *Наукові праці. Педагогіка*, 233, 57-61 (Kirshova, O.V. (2014). Building of speaking competence in writing of students majoring in German Philology. *Scientific papers. Pedagogics*, 233, 57-61).
6. Ніколаєва, С. Ю., Бігич, О. Б., Бориско, Н. Ф., Борецька, Г. Е. (2013). *Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика*. Київ: Ленвіт (Nikolaieva, S. Yu., Bihych, O. B., Borysko, N. F., Boretska, H. E. (2013). *Methods of teaching foreign languages and cultures: theory and practice*. Kyiv: Lenvit).
7. Микитенко, Н. О. (2011). *Технологія формування іншомовної професійної компетентності майбутніх фахівців природничого профілю*. Тернопіль: ТНПУ (Mykytenko, N. O. (2011). *Technology of forming professional foreign language competence of prospective specialists of Sciences*. Ternopil: TNPU).
8. Посохова, А. В. (2010). Лексична компетенція як важливий фактор формування мовної особистості фахівця. *Педагогічні науки*, 54, 104-107 (Posokhova, A. V. (2010). Lexical competence as an important factor of forming a language personality of specialists. *Collection of scientific papers: Pedagogical studies*, 54, 104-107).
9. Семенчук, Ю. О. (2007). *Формування англomовної лексичної компетенції у студентів економічних спеціальностей засобами інтерактивного навчання* (дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02). Київ (Semenchuk, Yu. O. (2007). *Building of English lexical competence of students of Economics by means of interactive learning* (PhD thesis). Kyiv).
10. Склярєнко, Н. К. (2012). Методика формування іншомовної компетентності у техніці письма. *Іноземні мови*, 2 (70), 13-18 (Sklarenko, N. K. (2012). The methods of building a foreign language competence in writing. *Foreign languages*, 2 (70), 13-18).

11. Тарнопольський, О. Б., Кожушко, С. П. (2004). *Методика обучения английскому языку для делового общения*. Київ: Ленвіт (Tarnoloskyi, O. B., Kozhushko, S. P. (2004). *Teaching methods for business English*. Kyiv: Lenvit).
12. Терещук, В. Г. (2014). *Методика формування англомовної лексичної компетенції майбутніх фахівців безпеки життєдіяльності в умовах віртуального навчального середовища* (автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02). Одеса (Tereshchuk, V. H. (2014). *The methods of building of English lexical competence of prospective specialists of life safety in virtual learning environment* (PhD thesis abstract). Odesa).
13. Чорна, І. Ю. (2017). *Формування у майбутніх маркетологів англомовної лексичної компетентності в письмі засобом кейс-технології* (автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02). Тернопіль (Chorna, I. Yu. (2017). *Formation of English lexical competence in written communication of prospective marketers by means of case-technology* (PhD thesis abstract). Ternopil).
14. Sternberg, D. A. *Improving cognitive capacities in school-aged children: A large-scale, multi-site implementation of a web-based cognitive training program in academic settings*. Retrieved from <http://cdn.beacon.lumosity.com/assets/hcp/ng-2012-ESCoNS-dea310bff83f982f5fff7f43cfd592e4.pdf>

РЕЗЮМЕ

Шандра Наталия. Этапы и упражнения для формирования англоязычной лексической компетентности в профессионально ориентированном письменном общении будущих специалистов по информационным технологиям.

Уточнена сутність і структура англоязычної лексическої компетентності в професійно орієнтованому письмовому общенні майбутніх спеціалістів по інформаційним технологіям. Обосновані і визначені основні етапи формування цієї компетентності: рецептивний, рецептивно-репродуктивний і продуктивний. Представлена відповідуюча підсистема вправ, яку складають три групи (на ознайомлення з навчальним матеріалом, на реєстрування і репродукування навчального матеріалу, на продукування власних письмових продуктів) і шість підгруп вправ. Представлений алгоритм колективної підготовки власного письмового продукту з застосуванням методів рішення проблем і сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.

Ключевые слова: англоязычная лексическая компетентность, профессионально ориентированное письменное общение, будущие специалисты по информационным технологиям, этапы, подсистема упражнений.

SUMMARY

Shandra Nataliia. Stages and exercises for building English lexical competence in professionally oriented written communication of future specialists of informational technology.

The stages and exercises for building English lexical competence in professionally oriented written communication of future IT specialists have been analyzed. The essence and structure of English lexical competence in professionally oriented written communication of future IT specialists have been specified. Following the researches of O. Bihych, N. Borysko, H. Boretska, N. Skliarenko within the objectives of building English lexical competence in professionally oriented written communication of future IT specialists the main stages of this process have been defined and substantiated: receptive, receptive-reproductive and

productive one. The subsystem of exercises for gradual building of English lexical competence in professionally oriented written communication of future IT specialists has been presented which comprises three groups (familiarization with learning material, reception and reproduction of learning material, production of own written products) and six subgroups of exercises (familiarization with lexical material; familiarization with structure and stylistic features of main genres of professionally oriented written communication of IT specialists, acquisition of lexical material and formation of lexical awareness; building of skills of professionally oriented written communication in the field of IT; development of lexical skills to use lexical units correctly in the texts of different genres and development of lexical awareness; development of skills to produce own texts of certain genre of professionally oriented written communication of IT specialists). The algorithm of cooperative preparation of own written products with application of problem solving and modern information and communication technologies that ensure higher effectiveness of the subsystem of exercises for building of English lexical competence in professionally oriented written communication of future IT specialists.

Key words: *English lexical competence, professionally oriented written communication, future IT specialists, stages, subsystem of exercises.*